

výdělek při výpočtu úrazového pojistného započísti nutno částkou jim fakticky vyplacenou podle § 16 odst. 1 první věta, a nikoli částkou fiktivní ve smyslu poslední věty téhož odst. a § 6 odst. 7 úř. zák.

Č. 11.291.

Pojištění pensijní: * Cestující, zástupcové a jednatelé, uvedení v § 1 odst. 1 bod 5 zák. č. 26/1929 Sb., podléhají pensijnímu pojištění jen, jsou-li ve smluvním služebním poměru.

(Nález ze dne 22. května 1934 č. 9738/32.)

Věc: Karel B. v Praze proti ministerstvu sociální péče o pensijní pojištění.

Výrok: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

Důvody: Úřadovna A Všeobecného pensijního ústavu v Praze prohlásila st-le jako obchodního zástupce v zaměstnání u firmy J. J. B. a spol., akc. společnost v K., v době od 1. srpna 1928 do 31. března 1930 za pojištěním povinna. Odvolání firmy zem. úřad v Praze vyhověl, výměry Úřadovny o pojistné povinnosti st-le zrušil a vyslovil, že st-l v uvedené době pojistné povinnosti pensijní nepodléhal. Nař. rozhodnutím nevyhovělo min. soc. péče jeho odvolání a potvrdilo rozhodnutí zem. úřadu v Praze z těchto důvodů: Provedeným šetřením, zejména předloženými smlouvami, resp. závěrečnými listy ze 7. července 1928 a 7. ledna 1929, a seznáním stran je zjištěno, že K. B. byl ve sporné době činným pro firmu J. J. B. jako obchodní zástupce na provisi, zprostředkuje pro ni uzavírání obchodů jejími výrobky. K usnadnění své akviziční činnosti byl mu firmou označen rayon, neměl však přesných a závazných direktiv co do podrobností cestovního programu, neměl určeno, do kterého určitého místa, ve kterou určitou dobu má cestovati, resp. jíti, které určité osoby má v určitou dobu navštívit, pokud se týče, že smí uzavírat obchody jen s určitými osobami předem mu označenými. Nebyl povinen dostavovati se pravidelně, aby přijímal obchodní rozkazy. Nebyl odměňován za svoji akviziční činnost nehledě k jejímu výsledku, nýbrž naopak jen podle výsledku, t. j. v případě docíleného obchodu. Při zprostředkování obchodů byl vázán prodejními a cenovými směrnicemi firmy. Firma měla právo obchody Karlem B. zprostředkované buď přijmouti nebo zamítnouti. Svoje onemocnění nebyl povinen firmě hlásiti. Vycházejíc z těchto zjištění, dospělo min. soc. péče k závěru, že smluvní poměr mezi Karlem B. a firmou nevykazoval té podřízenosti a vázanosti, která charakterizuje poměr služební. B. byl ve skutečnosti samostatným obchodním zmocněncem, na firmě v podstatě nezávislým. Povinnosti, resp. závazky, jež mu byly uloženy, jsou jen pojmově přípustnými smluvními omezeními, vyplývajícími ze samé podstaty oboustranné smlouvy, jež však nijak nevťiskuje smluvnímu poměru onen ráz podřízenosti a vázanosti, jakým je charakterisován poměr služební. Sluší uvážiti, že každá oboustranná smlouva podobného druhu ukládá oběma stranám vedle práv též jisté povinnosti, které však nejsou nijak na újmu samostatnosti obchodního zmocněnce proti firmě, kterou zastupuje. Účelem jejich je

zřejmě snaha udržeti řádný chod obchodu a včasné vyřizování získaných zakázek. Podobná omezení, resp. vymezení činnosti zástupcovy (zejména též pravidelné podávání zpráv o výsledku činnosti, zákaz inkasa, dodržování cenových směrnic firmy, právo firmy kontrolovati činnost zástupcovu) jsou obvyklým zjevem i u jiných plnomocníků a nejsou toho rázu, resp. dosahu, aby z nich bylo možno usuzovati na poměr služební. Chybí zde tedy základní zákonný předpoklad pojistné povinnosti pensijní jak podle zák. č. 89/1920 Sb., tak podle zák. č. 26/1929 Sb., t. j. existence služebního poměru.

Stížnost, domáhající se zrušení tohoto rozhodnutí, nemohl nss uznati důvodnou z těchto úvah:

V nynějším sporu jde o rozhodnutí otázky pojistné povinnosti st-le jako provisního obchodního zástupce zúčastněné firmy v době od 1. srpna 1928 do 31. března 1930. Žal. úřad posuzoval tuto otázku vzhledem k této době jak podle zák. č. 89/20 Sb. tak i podle zák. č. 26/29 Sb. Základním předpokladem pensijní pojistné povinnosti podle obou těchto zák. (§ 1 odst. 1 zák. č. 89/20 Sb. i § 1 odst. 1 zák. č. 26/29 Sb.) jest, aby osoba, o jejíž pojistnou povinnost jde, byla v poměru služebním. Dovolává-li se stížnost, aby dolíčila, že st-l této povinnosti podléhá, ustanovení § 1 bodu 5 tohoto zák., v němž prohlašují se za pojištěním povinné cestující, zástupci a jednatelé, i když jsou ustanoveni na provisi, a snaží-li se z tohoto ustanovení dovoditi, že st-l jako příslušník této kategorie osob již proto podléhá pojistné povinnosti, jest námitka tato bezdůvodná, poněvadž přehlíží, že také u příslušníků této kategorie osob jest předpokladem jejich pojistné povinnosti, aby byli zaměstnáni na základě smluvního služebního poměru, jak to vyplývá zcela nepochybně z úvodní věty § 1 cit. zák., kde tento základní předpoklad pojistné povinnosti jest stanoven pro všechny skupiny zaměstnanců, jež jsou tam pak dále pod č. 1. až 6. příkladmo uvedeny, takže platí také pro okruh osob jmenovaných pod č. 5., a tedy i pro obchodní zástupce na provisi, jakým jest st-l.

Služebním poměrem ve smyslu cit. zákonů sluší rozuměti podle konstantní judikatury nss-u ony vztahy, které vyplývají pro kompasciscenty z uzavřené smlouvy služební podle § 1151 o. z. o., jenž stanoví, že služební smlouva vzniká, zaváže-li se někdo konati po nějakou dobu jinému služby. Podstatným pojmovým znakem této smlouvy na straně zaměstnance je tedy závazek konati zaměstnavateli služby. Z této jeho povinnosti pak vyplývá, že zaměstnanec v příčině konání služeb je vázán rozkazy zaměstnavatele, z čehož pak plyne poměr vázanosti a podřízenosti zaměstnance rozkazům zaměstnavatele (srov. Boh. A 10.076/32 a starší nálezy v něm citované). Z téhož právního hlediska vychází také žal. úřad v nař. rozhodnutí i stížnost.

Jde tedy jen o to, zda ve smluvním poměru st-le k zúčastněné firmě lze shledati uvedené podstatné pojmové znaky smlouvy služební. Jejich vzájemný poměr byl upraven podle zjištění žal. úřadu smlouvami, resp. závěrečnými listy ze 7. července 1928 a 7. ledna 1929, kterých se dovolává také stížnost. Obsah těchto listin není sporný. Na základě smluvních ustanovení v těchto listinách obsažených a údajů st-le, jakož i zástupce zúčastněné firmy dospěl žal. úřad v nař. rozhodnutí k úsudku, že

st-l nebyl k ní v poměru služebním ve smyslu § 1151 o. z. o. Tomuto úsudku vytýká stížnost nesprávnost dovozujíc, že žal. úřad mylně se domnívá, že řečená smluvní ustanovení nevykazují podstatných znaků služebního poměru. V té příčině poukazuje stížnost k tomu, že příkázání určitého rayonu st-li firmou k jeho akvisiční činnosti, direktivy co do podrobností jeho cestovního programu, zejména co se týče návštěv jednotlivých zákazníků a konání obchodních cest a podávání pravidelných zpráv, jsou vesměs okolnosti, které prý svědčí o tom, že poměr st-lův k firmě byl poměrem služebním, a že st-l nebyl samostatným podnikatelem.

Stížnosti nelze však přisvědčiti. Samostatnosti zástupce na provisi, jakým byl st-l, není na újmu, jestliže jeho působnost podle smluvního ujednání jest omezena místně na určité území nebo jinak věcně po určitých stránkách, nebo jsou-li mu smluvně vymezeny určité povinnosti, ale v podstatě své akvisiterské činnosti a svých dispoic jest nezávislým, neboť taková omezení a povinnosti vyplývají přirozeně již z povahy věci samé a ze smluvního poměru, do něhož obchodní zástupce k firmě vstupuje, nezakládají však o sobě ještě podřízenosti a vázanosti, jež charakterisuje pojmově poměr služební. Nečiní proto obchodního zástupce nesamostatným zaměstnancem firmy, není-li tu zvláštních smluvních ustanovení, která svědčí o služební podřízenosti a vázanosti dotčené osoby (srov. Boh. A 9389 a 9144/31 a j.). Vázanost smluvní není ještě vázaností služební. Proto všeobecný poukaz stížnosti na smluvní závazky a povinnosti st-lovy k firmě k odůvodnění jeho služebního poměru postačiti ovšem nemůže. Že by tu byla nějaká taková zvláštní smluvní ustanovení, která by smluvnímu poměru st-lovu k firmě vtiskovala ráz podřazené činnosti služební, stížnost však netvrdí. Poukazuje-li k tomu, že firmě bylo vyhrazeno právo činnost st-lovu kdykoli kontrolovati, nelze v tomto oprávnění firmy o sobě spatřovati ještě moment svědčící o služební podřízenosti st-lově, poněvadž firma v zájmu účelného provozování svého obchodu musila míti pochopitelně možnost, aby se informovala a přesvědčila o jeho akvisiterské činnosti, počtu a druhu objednávek jím získaných a o zákaznících bydlících v příkázaném mu rayonu. V tomto kontrolním oprávnění firmy nespočívá však ještě o sobě služební podřízenost a vázanost osoby kontrolované.

Jestliže žal. úřad popřel v nař. rozhodnutí, že st-l byl k zúčastněné firmě v poměru služebním, měl pro tento svůj úsudek podle předcházejících úvah ve výsledcích vykonaného šetření, o které jej opřel, náležitý podklad. Nař. rozhodnutí nelze proto shledati vadným, ani nezákonným.

Č. 11.292.

Pojištění nemocenské, invalidní a starobní: Vznik smluvného poměru pracovního nebo pouhé povolení majitele parku, dané nezaměstnaným, aby vykáceli suché stromy a část dříví si ponechali?

(Nález ze dne 22. května 1934 č. 12.458/32.)

Prejudikatura: srov. Boh. A 6480/27, 8649/30.

Věc: Okresní nemocenská pojišťovna v T. proti zemskému úřadu v Bratislavě o přestupek § 260 a) zák. č. 221/1924 Sb.